

1 Hakemus alijäämän kattamisen määräajan jatkamiseksi

Eduskunta on hyväksynyt lain alijäämän kattamisen määräajan väliaikaisesta jatkamisesta. Alijäämän kattamista koskevaa sääntelyä **muutetaan** väliaikaisesti siten, että valtiovarainministeriö voisi tietyin edellytyksin myöntää mahdollisuuden kattaa kertyneet alijäämät vuoden 2027, 2028 tai 2029 loppuun mennessä. Valtiovarainministeriö voi jatkaa kattamisen määräaika, jos määräajan jatkaminen on välttämätöntä lainsäädännön noudattamiseksi, kertynyt alijäämä on katettavissa säädetyssä määräajassa, ja hyvinvointialueella on aluevaltuuston hyväksymä suunnitelma kertyneen alijäämän kattamiseksi viipymättä.

Hyvinvointialue voi tehdä hakemuksen aluehallituksen käsiteltävä tilinpäätöksen. Hakemus on tehtävä alijäämän kattamista koskevan määräajan päättymisvuoden elokuun loppuun mennessä. Hyvinvointialueesta annetun lain 122 §:ssä tarkoitettu hyvinvointialueen arviointimenettely voidaan aloittaa lain 123 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetyistä poiketen vasta, kun päätöksen mukainen määräaika on kulunut. Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys alijäämän kattamista koskevien toimenpiteiden toteutumisesta tilikaudella ja riittävydestä määräaikana.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue hakee alijäämän kattamisen määräajan jatkamista vuoteen 2027 tässä asiakirjassa kuvatuin perustein samalla tunnistaen riskit, jotka liittyvät määräajan mahdolliseen jatkamiseen vain yhdellä vuodella.

Tässä asiakirjassa ja sen liitteissä on kuvattu suunnitelma kertyneen alijäämän kattamiseksi viipymättä. Hakemuksen liitteenä toimitetaan myös hyvinvointialueen aluevaltuuston päätös alijäämän kattamisen määräajan jatkamisen hakemisesta (liite 1), päätös tilinpäätöksen hyväksynnästä aluehallituksessa (liite 2) ja aluevaltuustossa (liite 3) sekä hyvinvointialueen tuloslaskelma haettavalle alijäämien kattamiskaudelle (liite 4). Lisäksi hakemuksen liitteeksi tulevat muut strategiset asiakirjat, joihin hakemuksessa viitataan.

2 Alijäämien kattamisen määräajan jatkamisen välttämättömyys

2.1 Taustaa

a. Tasapainoisen taloussuunnitelman laatiminen

Hyvinvointialuelain 115 pykälän (611/2021) mukaan aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Lain mukaisesti taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

Aluevaltuusto on kokouksessaan 10.11.2025 (39 §) ohjeistanut aluehallitusta seuraavasti: "aluevaltuusto antaa aluehallitukselle ohjeen, jonka mukaan Pohteen talousarvio ja -suunnitelma vuosille 2026-2028 laaditaan siten, että kertyneet alijäämät ovat katettuna viimeistään vuonna 2028."

Päätöksen taustalla oli näkemys siitä, että mikäli vuosina 2023-2024 kertyneet alijäämät pyrittäisiin kattamaan vuoden 2026 loppuun mennessä, on riskinä, että palveluja ei kaikilta osin pystyttäisi järjestämään perustuslain ja muun lainsäädännön velvoittamalla tavalla.

b. Hyvinvointialueen lisärahoitus

Hyvinvointialueiden rahoituslain 11 pykälässä (617/2021) on kuvattu lisärahoituksen myöntämistä. Jos rahoituksen taso vaarantaa perustuslain mukaisten riittävien sosiaali- ja terveyspalvelujen tai pelastustoimen palvelujen järjestämisen, hyvinvointialueella on oikeus saada lisärahoitusta palvelujen turvaamiseksi.

Tähän mennessä Pohteella ei ole haettu lisärahoitusta, vaan on pyritty tasapainottamaan taloutta muilla keinoin.

c. Riittävät sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut

Oikeuskansleri on antanut päätöksen 23.4.2025 Etelä-Karjalan ja Satakunnan hyvinvointialueiden kanteluun liittyen alijäämien kattamisen määräaikojen ja hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien palveluiden turvaamisen lainsäädäntöristiriitaan.

Oikeuskansleri totesi päätöksessään muun muassa seuraavaa: "Perustuslakiin ja lakiin perustuvia palveluita ei voida jättää lainvastaisella tavalla hoitamatta hyvinvointialueella alijäämän kattamisvelvoitteen toteuttamiseksi. Saman toteavat myös molemmat ministeriöt perusoikeusmyönteiseen laintulkintaan viitaten. Korostan tätä näkökohtaa."

Lisäksi oikeuskansleri on todennut: "Vaikka asiasta ei ole suoraan säädetty, niin hyvinvointialueen talousarvioon ja tulevien vuosien osalta taloussuunnitelmaan on otettava määrärahat tiedossa oleviin hyvinvointialueen menoihin objektiviteetti-periaatteen mukaisesti. Talousarviolla ja taloussuunnitelmalla on yhteys hyvinvointialueen tilinpäätökseen, jonka tulee antaa oikea ja riittävä kuva hyvinvointialueen taloudesta."

Oikeuskansleri jatkaa: "Tämän ja yleishallinto-oikeudellisen objektiviteetti-periaatteen mukaisesti hyvinvointialueen talousarvion ja taloussuunnitelman pitää perustua realistisille ja todennäköisimpiä perustellusti pidettäville oletuksille ja laskelmille. Talousarvion ja taloussuunnitelman laatiminen tällaisille parhaan tiedon ja realistisimman arvion mukaisille oletuksille ja laskelmille on hyvinvointialueen viranhaltijan ja luottamushenkilöpäätöksentekijöiden virkavastuulla oleva virkavelvollisuus."

Arvioidessaan alijäämien kattamisen mahdollisuutta vuoden 2026 loppuun mennessä Pohteen johto ja luottamushenkilöt ovat huomioineet myös oikeuskanslerin yllä kuvatun näkemyksen.

d. Valviran uhkasakko Pohteelle

Pohde on saanut lokakuussa 2025 Valviralta tiedoksi kolmen miljoonan euron uhkasakon erikoissairaanhoidon hoitojonoihin liittyen. Hoitojonojen saattaminen lainmukaiseen tilanteeseen edellyttää Pohteelta merkittävää oman henkilöstön työpanoksen lisäystä kuin myös ostopalveluiden käyttöä.

Hoitojonot on saatu määräajassa lähes täysin lainmukaiselle tasolle, mutta tällä on ollut Pohteelle merkittäviä kustannusvaikutuksia. Vuodelle 2026 talousarvioon on varattu 10 miljoonan lisämääräraha jonojen purkuun liittyen.

e. Uuden yliopistollisen sairaalan rakentamiseen liittyvät poisto- ja rahoituskulut

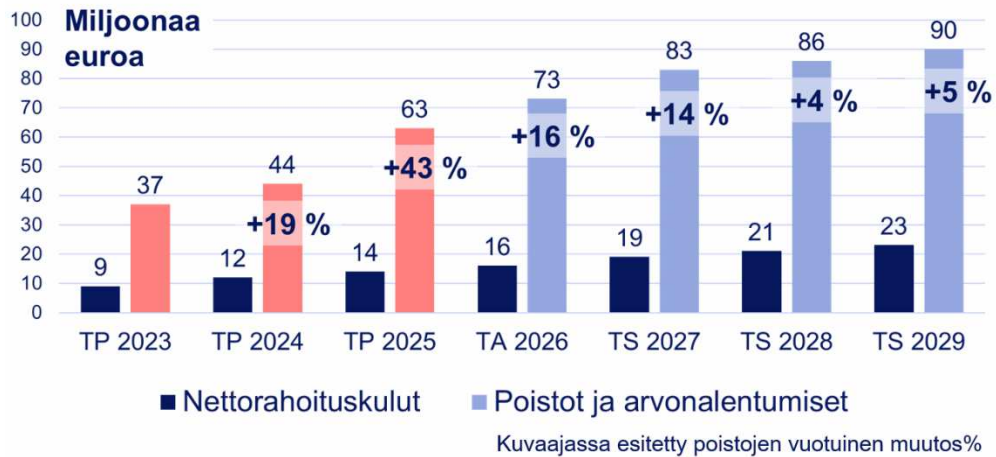
Uuden yliopistollisen sairaalan rakentamiseen liittyvät poistot ja rahoituskulut nostavat Pohteen kustannustasoa merkittävästi tulevina vuosina. Sairaala palvelee laajasti koko pohjoista YTA-aluetta ja osaltaan myös koko maan vaativan erikoissairaanhoidon, tutkimuksen ja opetuksen tarpeita.

Investoinnin tuottavuus- ja tehokkuushyödyt realisoituvat osin viiveellä, samalla kun uusien rakennusten käyttöönotto, väliaikaistilat ja vanhan sairaalakiinteistön purku aiheuttavat siirtymävaiheen lisäkuluja.

Kansallinen rahoitusmekanismi ei huomioi tältä osin alueiden erityiskysymyksiä.

Kuvio 1: Poisto- ja rahoituskulujen kehitys Pohteella

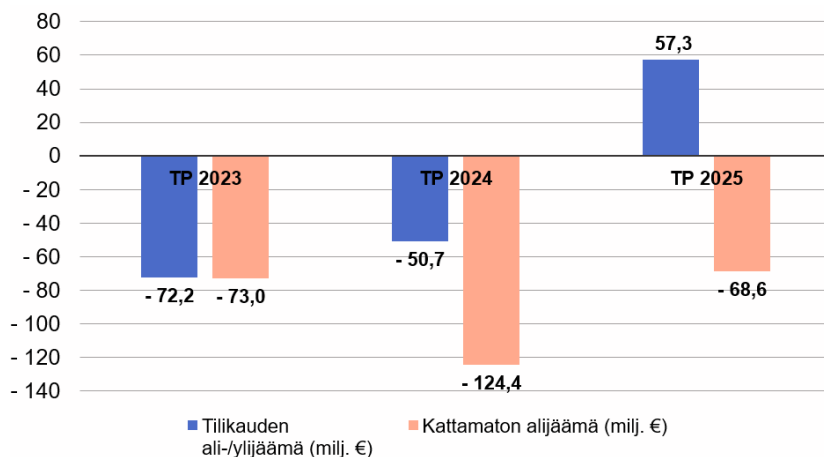

2.2 Pohteen talouden tilanne ja näkymät

a. Alijäämäkertymä vuoden 2025 lopussa

Vuoden 2025 tilinpäätöksessä Pohteella oli kertynyttä alijäämää 68,6 miljoonaa euroa poistoeron muutos huomioiden. Arvio on, että vuonna 2026 kertynyttä alijäämää saadaan supistettua entisestään. Talouden tilanne on haastava, mutta kansallisesti tarkastellen Pohteen kertyneet alijäämät ovat asukaskohtaisesti maan matalimpia.

Kuvio 2: Vuosittainen ja kattamaton ali-/ylijäämä 2023-2025

b. Talousarvio vuodelle 2026

Alkuperäisessä vuoden 2026 talousarviossa ylijäämä vuodelle 2026 oli 37,1 miljoonaa euroa. Talousarvion hyväksymisen jälkeen joulukuussa 2025 valtion rahoitusta muutettiin liittyen iäkkäiden ympärivuorokautisen hoivan henkilöstömitoituksen

keventämiseen teknologiaa hyödyntäen sekä teknologian hyödyntämiseen kotihoidossa. Tämä nosti Pohteen rahoitusta vuodelle 2026 noin 3,7 miljoonaa.

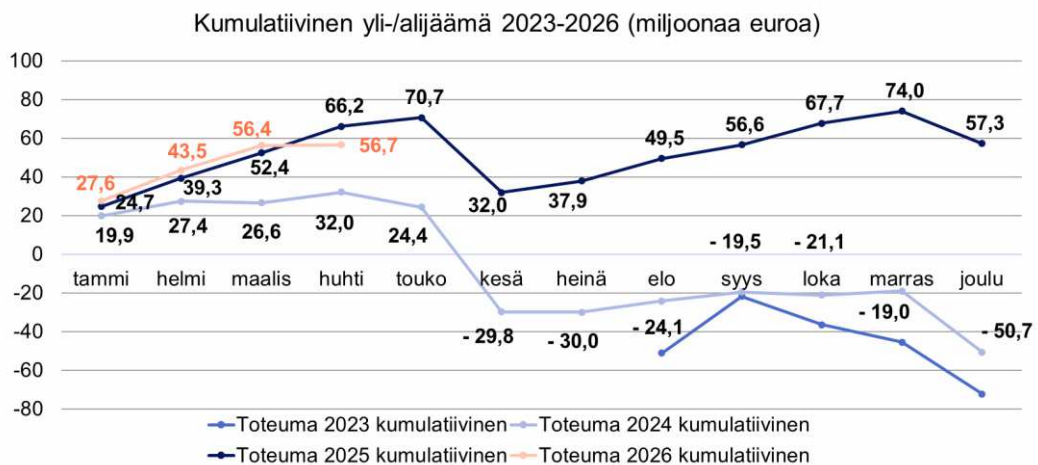
Lisäksi vuodelle 2026 on kertaluonteisena eränä tuloutunut takautuvaa kiinteistöveron oikaisua, jonka nettovaikutus on noin 7 miljoonaa. Aluevaltuusto päätti muuttaa vuoden 2026 talousarviota 25.5.2026 (31 §), ja osana muutosta määriteltiin 10,3 miljoonaa talouden lisäsopeutustoimenpiteitä.

Edellä kuvatut muutokset kasvattavat tilikauden ylijäämää 21,1 miljoonalla eurolla, minkä myötä muutetun talousarvion ylijäämä vuodelle 2026 on 58,1 miljoonaa euroa.

c. Tilinpäätösennuste vuodelle 2026

Vuoden 2026 alun talous on kehittynyt pääosin suunnitelmien mukaan. Huhtikuun taloustietojen perusteella ylijäämätavoitteen saavuttamiseksi on olennaisia riskejä liittyen erityisesti henkilökuluihin ja asiakaspalvelujen ostoihin.

Kuvio 3: Tuloksen kehittyminen vuosina 2023-2026.

Tämänhetkisen tilannekuvan mukaan muutetun talousarvion mukainen tai sitä lähellä oleva tulos edellyttää, että tuottavuus- ja taloudellisuustoimenpiteiden toteutuksessa onnistutaan täysimääräisesti. Lisäksi vuoden 2026 aikana arvioidaan lisätoimenpiteiden tarvetta talousarvion pitävyyden varmistamiseksi.

d. Rahoituksen kehitys ja talouden skenaariot

Pohteella on laadittu skenaarioita realistisista mahdollisuuksista kattaa alijäämät lisäajan puitteissa. Talouden kehystä suunniteltaessa on huomioitu valtiovarainministeriön painelaskelmat rahoituksen kehityksestä, tavoitteellinen toimintakatteen muutos, investointitarpeet sekä uuden sairaalan rakentamiseen liittyvät voimakkaasti kohoavat poisto- ja rahoituskulut.

Valtiovarainministeriön 30.4.2026 julkaisemien laskelmien mukaan Pohteen rahoitus vuodelle 2027 kasvaa 1,6 %. Kun huomioidaan mm. kansallinen palkkaratkaisu (2027 n. +3,8 %), hoito- ja palveluvelan hallinta sekä päättyneet avustukset (esim. kansallinen ict-avustus ja vakiinnuttamisraha), edellyttää vuoden 2027 valtion rahoituksen taso merkittäviä sopeutustoimia.

Lisäksi Pohteen ennakoitu rahoitus vuodelle 2027 putosi joulukuun 2025 laskelmista noin 56 miljoonaa euroa. Tämä haastaa talouden kantokykyä ja mahdollisuutta kattaa alijäämiä.

Vuodelle 2028 Pohteen rahoituksen ennakoidaan valtiovarainministeriön laskelmissa nousevan noin 4,4, %. Vuoden 2028 rahoituslaskelmiin sisältyy kuitenkin huomattavaa epävarmuutta. On myös ennakoitavissa, että kansalliset sopeutustoimet, kuten esimerkiksi velkajarru, vaikuttavat hyvinvointialueille allokoitavaan rahoitukseen.

Pohteella laaditut skenaariot osoittavat, että kuluvan vuoden ylijäämän toteumalla on olennainen vaikutus mahdollisuuteen kattaa alijäämät määräajassa.

Tämänhetkisen arvion mukaan muutetun talousarvion mukaiseen ylijäämään (58 miljoonaa) sisältyy vielä tässä vaiheessa toimintavuotta merkittävää epävarmuutta ja riskejä. Tulevat kuukaudet tarkentavat vuoden 2026 tilinpäätösennusteen tilannekuvaa.

2.3 Yhteenveto alijäämän kattamisajan pidentämisen välttämättömyydestä

Vuoden 2026 talousarvion valmisteluun liittyen Pohteella käytiin hyvinvointialuejohtajan johdolla talousarvioneuvottelut kaikkien toimialueiden kanssa. Neuvottelujen pohjalta näytti ilmeiseltä, että alijäämien kattaminen lakisääteisessä ajassa vuoden 2026 loppuun mennessä ei ole realistista. Mikäli vuosina 2023–2024 kertyneet alijäämät pyrittäisiin kattamaan vuoden 2026 loppuun mennessä, on riskinä, että palveluja ei kaikilta osin pystyittäisi järjestämään perustuslain ja muun lainsäädännön velvoittamalla tavalla.

Myös edellä kuvattu aluevaltuuston ohjaus hallitukselle talousarviovalmisteluun tuki tätä tilannekuvaa. Aluevaltuuston päätöksellä taloussuunnitelma hyväksyttiin siten, että alijäämät ovat katettuna viimeistään vuoden 2028 loppuun mennessä.

Edellä kuvatuin perustein Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue katsoo kertyneiden alijäämien kattamisen määräajan jatkamisen olevan välttämätöntä lainsäädännön noudattamiseksi.

3 Suunnitelma alijäämien kattamiseksi

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen suunnitelma alijäämien kattamiseksi viipymättä koostuu alla olevista päätetyistä ja päätöksentekoon tulevista kokonaisuuksista. Yksilöidyt toimenpiteet ja niiden taloudelliset vaikutukset on eritelty kyseisissä asiakirjoissa, jotka toimitetaan hakemuksen liitteenä.

Suunnitelma alijäämien kattamisesta on kuvattu kolmessa kokonaisuudessa:

1. Toteutuneet: Toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi vuosina 2023-2025

- Toteutunut taloudellinen vaikutus noin 125-131 miljoonaa.

2. Päätetyt: Toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi vuodelle 2026

- Vuoden 2026 talousarvioon sisältyvät tuottavuus- ja taloudellisuus-toimenpiteet sekä aiempien toimenpiteiden lisävaikutukset noin 66 miljoonaa.
- Vuoden 2026 talousarvion lisäsopeutus noin 10 miljoonaa (aluevaltuusto 25.5.2026).

3. Lisätoimet: Talouden tasapainottaminen vuosina 2027-2029

- Vuoden 2027 talousarvon suunnittelukehys annetaan aluehallituksen toimesta siten, että alijäämät ovat katettuna vuoden 2027 loppuun mennessä.
- Sote-järjestämissuunnitelmasta vuosille 2027-2030 tehdään päätökset arviolta syyskuussa 2026. Järjestämissuunnitelma sisältää toimenpiteitä toimintakatteen kehityksen taittamiseksi ns. perusuralta kohti tavoiteuraa.

3.1 Toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi vuosina 2023-2025

Vuosina 2023-2025 Pohteella on päätetty ja toimeenpantu kolme kattavaa tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmaa, jotka sisältävät toimenpiteitä noin 125-131 miljoonalla eurolla

- Aluevaltuuston 17.10.2022 (120 §) hyväksymä sosiaali- ja terveystalouden järjestämissuunnitelma 2023–2025, joka sisälsi talouden tasapainotustoimenpiteitä 40 miljoonalla eurolla (liite 5). Vuodelle 2023 tästä toteutui talouden tasapainottumista noin 20–25 miljoonaa.
- Aluevaltuuston 20.11.2023 (187 §) hyväksymä tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma, joka sisälsi talouden tasapainotustoimenpiteitä 90 miljoonalla eurolla vuodelle 2024 (liite 6). Sopeutustoimenpiteiden toteuma kyseisenä vuonna oli noin 56 miljoonaa euroa, joten osa sopeutuspotentiaalista jäi vuodelle 2025.
- Neljä järjestämissuunnitelmaa täydentävää toimenpidettä (liitteet 7-10), joilla tavoiteltiin noin 20 miljoonan euron vuotuista sopeutusta:
 - Raahen ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystys (aluevaltuusto 17.6.2024, 58 §)

- Oulaskankaan sairaalan profiilin muutos (aluevaltuusto 29.10.2024, 101 §)
- Sosiaali- ja terveyskeskusten palveluverkosto (aluevaltuusto 29.10.2024, 102 §)
- OYS Sairaalapalvelut ja ensihoito -toimialueen tuottavuustoimet (aluevaltuusto 18.11.2024, 114 §)

Kun huomioidaan edelliseltä vuodelta jatkuneiden tuottavuus- ja taloudellisuustoimenpiteiden vaikutukset ja uudet päätökset vuodelle 2025, toteutunut talouden tasapainotusvaikutus tilinpäätöksessä 2025 oli noin 105 miljoonaa euroa, josta 50 miljoonaa oli uusia vaikutuksia.

3.2 Toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi vuodelle 2026

Vuodelle 2026 kohdentuvia talouden tasapainotuksen toimenpiteitä sisältyy aluevaltuuston joulukuussa 2025 hyväksymään talousarvioon sekä toukokuussa 2026 päätettyyn muutettuun talousarvioon.

a. Talousarvioon 2026 sisältyvät talouden sopeutustoimenpiteet

Vuodelle 2026 kohdentuvat tuottavuus- ja taloudellisuustoimenpiteet sisältyvät aluevaltuuston 15.12.2025 (52 §) hyväksymään taloussuunnitelmaan vuosille 2026-2028 (liite 11). Aiemmin päätettyjen tuottavuus- ja taloudellisuustoimenpiteiden arvioidut lisävaikutukset vuodelle 2026 ovat 14,4 miljoonaa euroa. Vuodelle 2026 hyväksytyjen uusien tuottavuus- ja taloudellisuustoimenpiteiden arvioidut taloudelliset vaikutukset vuonna 2026 ovat 51,6 miljoonaa.

Alla olevassa taulukossa 1 on kuvattu kooste sopeutustoimenpiteiden taloudellisten vaikutusten kohdentumisesta toimialueittain.

Taulukko 1: Kooste taloussuunnitelmassa 2026-2028 päätetyistä tuottavuus- ja taloudellisuustoimenpiteiden arvioiduista vaikutuksista vuodelle 2026.

Toimialue	Aiemmin päätettyjen toimenpiteiden arvioidut lisävaikutukset v. 2026	Uusien toimenpiteiden arvioidut taloudelliset vaikutukset v. 2026
Hyvinvointialueen johtaminen		
Konsernipalvelut	-1 100 000	-12 060 000
Järjestämistoiminto		
Pelastustoimi	0	
Perhe- ja sosiaalipalvelut ja OYS Psykiatria	-42 000	-8 450 000
Terveys- ja sairaanhoidon palvelut	-3 600 000	-3 200 000
Ikäihmisten palvelut	-4 850 000	-5 680 000
Vammaispalvelut	-774 000	-1 140 000
OYS Sairaalapalvelut ja ensihoito	0	-17 973 000
Sairaanhoidolliset palvelut	0	-365 000
Kuntoutuspalvelut	0	-2 700 000
Yhteiset, kohdentamattomat, muut	-4 000 000	
Yhteensä	-14 366 000	- 51 568 000

Toimialueiden yksilöidyt toimenpiteet eurovaikutuksineen löytyvät talousarviokirjan luvusta 9 (liite 11). Alla taulukossa 2 on esimerkki perhe- ja sosiaalipalveluiden ja OYS Psykiatrian toimialueelta.

Taulukko 2: Esimerkki perhe- ja sosiaalipalveluiden ja OYS Psykiatrian toimialueen yksilöidyistä sopeutustoimenpiteistä vuodelle 2026.

Tasapainotustoimenpide	Toimenpiteen kuvaus ja tavoite	Arvioidut taloudelliset vaikutukset v. 2026
Aiemmin päätetyt toimenpiteet, joilla uusia taloudellisia vaikutuksia vuodelle 2026		
Lastensuojelun sijaishuollon oman toiminnan vaativan palvelun yksikkö ja seitsemän paikkainen arviointiyksikkö	Lastensuojelun sijaishuoltoon perustetaan 11 paikkainen oman toiminnan yksikkö, joista neljä on vaativan tason paikkoja. Toiminta on käynnistynyt 3.2.2025.	-42 000
Yhteensä		-42 000
Uudet toimenpiteet		
Lastensuojeluyksikön perustaminen	Aloitus 4/2026	-375 000
Lastensuojeluyksikön perustaminen	Aloitus 4/2026	-375 000
Mielenterveyskuntoutujien asumisyksikön perustaminen	Aloitus 6/2026	-200 000
Lastensuojelulaitoshoidon ostopalveluista vähenee 20 asiakasta/ vuosi		-2 500 000
Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien tuetun asumisen asiakkaita siirretään omaan tuotantoon	5 % asiakkaista (25) siirretään omaan tuotantoon	-500 000
Ostopalvelujen vähentäminen	Avopalvelujen ostopalveluita vähennetään omaa palvelutuotantoa vahvistamalla ja tehostamalla.	-2 000 000
Koskivirran ja Färinrannan profiilin muutos ympärivuorokautisesta palvelusta tuetuksi asumiseksi	Aloitus 6/2026	-500 000
OYS psykiatrian SOITEn osastohoidon ostot lakkautetaan	Tavoitteena on lakkauttaa SOITEn osastohoidon ostot ja toteuttaa hoito oman tuotannon kautta.	-2 000 000
Yhteensä		-8 450 000
Kaikki tasapainotustoimenpiteet yhteensä		-8 492 000

b. Muutettuun talousarvioon sisältyvät lisäsopeutustoimet

Vuoden 2026 muutettu talousarvio (aluevaltuusto 25.5.2026, 31 §) sisältää 10,3 miljoonaa euroa lisäsopeutustoimenpiteitä vuodelle 2026 (liite 12).

Sopeutustoimenpiteiden kohdentuminen toimialueittain on kuvattu taulukossa 3.

Yksilöity erittely sopeutustoimenpiteistä ja niiden eurovaikutuksista löytyy liitteestä 12: ”Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen vuoden 2026 käyttösunnitelman ja talousarvion muutos”.

Taulukko 3: Kooste lisäsopeutustoimenpiteiden vaikutuksista toimialueittain.

Toimialue	Sopeutus, milj. euroa
OYS Sairaalapalvelut ja ensihoito	3,7 milj.
Sairaanhoidolliset palvelut	1,6 milj.
Kuntoutuspalvelut	0,8 milj.
Konsernipalvelut	3,7 milj.
Pelastustoimi	0,5 milj.
Yhteensä	10,3 milj.

3.3 Talouden tasapainottaminen taloussuunnitelmakaudelle 2027-2029

Taloussuunnittelukauden 2027-2029 keskeiset talouden tasapainottamistoimet toteutetaan osana aluehallituksen antamaa taloussuunnitteluohjetta sekä valmisteilla olevaa sote-järjestämissuunnitelmaa.

Riippuen vuoden 2026 tilinpäätöksen tuloksesta, vuodelle 2027 tarvitaan osana talousarviota ja sote-järjestämissuunnitelmaa talouden tasapainotustoimenpiteitä noin 15-38 miljoonaa euroa.

Mikäli vuoden 2026 tilinpäätös toteutuisi muutetun talousarvion tasoon eli ylijäämä olisi 58 miljoonaa ja vuoden 2027 ns. perusuran kehitys olisi palkkojen nousun tasoa, tarvitaan vuodelle 2027 noin 15 miljoonaa sopeutustoimia.

Skenaariossa, jossa tilinpäätös vuonna 2026 olisi noin 48 miljoonaa ylijäämäinen ja ns. perusura kehittyisi yllä mainitusti, sopeutustoimia vuodelle 2027 tarvitaan noin 38 miljoonaa.

a. Talouden suunnitteluohje ja toimialueiden kehukset vuodelle 2027

Vuosien 2027–2029 taloussuunnitteluohje ja toimialueiden taloussuunnittelukehukset annetaan aluehallituksen toimesta 2.6.2026. Hyvinvointialueen tulevien vuosien talouden raami asetetaan siten, että kertyneet alijäämät on katettu tämän hakemuksen mukaisessa ajassa. Talousarvion määrärahat ja tuloarviot sekä toiminnan tavoitteet suunnitellaan raamin puitteissa. Toimialueilta edellytetään tarvittavien talouden sopeuttamistoimenpiteiden esittämistä talousarvioraamin pitävyyden varmistamiseksi. (Liite 13)

b. Sote-järjestämissuunnitelma vuosille 2027-2030

Pohteella valmistellaan parhaillaan sote-järjestämissuunnitelmaa (liite 14) vuosille 2027-2030. Järjestämissuunnitelma on päätöksenteossa arviolta syyskuussa 2026.

Järjestämissuunnitelman tavoitteena on varmistaa asukkaille yhdenvertaiset, laadukkaat ja vaikuttavat palvelut palvelutarpeita vastaavasti sekä hyvinvointia ja terveyttä edistäen. Järjestämissuunnitelma pohjautuu alueen hyvinvointialuestrategiaan ja sen tehtävänä on ohjata uudistamista kestävästi ja tasapainottaa hyvinvointialueen taloutta.

Järjestämissuunnitelmassa on määritelty tavoitteet vuoteen 2030 sekä toimenpiteet, joita on asetettu vuosille 2027–2028. Vuosien 2029-2030 toimenpiteet määritellään erikseen.

Järjestämissuunnitelmassa otetaan kantaa keskeisimpiin muutostarpeisiin liittyen palveluverkostoon, palvelujen järjestämistapaan, kiinteistöjen uudistamisen tarpeisiin sekä kehitettäviin sähköisiin ja liikkuviin palveluihin.

4 Yhteenveto

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue hakee alijäämien kattamisen määräajan jatkamista vuoteen 2027 saakka. Mikäli vuosina 2023–2024 kertyneet alijäämät pyrittäisiin kattamaan vuoden 2026 loppuun mennessä, on riskinä, että palveluja ei kaikilta osin pystyittäisi järjestämään perustuslain ja muun lainsäädännön velvoittamalla tavalla.

Kertynyt alijäämä on realistisesti katettavissa haetussa määräajassa tässä asiakirjassa ja sen liitteissä kuvatulla suunnitelmalla.

Hyvinvointialue tunnistaa haasteet, joita määräajan mahdollinen jatkaminen vain yhdellä vuodella aiheuttaa, mikäli vuoden 2026 ylijäämä ei toteudu vähintään muutetun talousarvion mukaisena, eli 58 miljoonan tasolla.

Talouden tilannetta arvioidaan Pohteella jatkuvana prosessina. Jo päätettyjen ja päätöksentekoon tulevien toimenpiteiden lisäksi hyvinvointialue arvioi tarvetta lisätoimenpiteille, jos talouden tilannekuvassa havaitaan poikkeamia.

Taulukossa 4 on kuvattu kooste sopeuttamistoimenpiteiden taloudellisista vaikutuksista Pohteella. Lisäksi taulukossa 5 on esitetty laskelma kumulatiivisten alijäämien kattamisesta vuoden 2027 loppuun mennessä.

Taulukko 4: Kooste talouden sopeuttamisesta Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella

Selite	Summa
Vuosina 2023–2025 toteutunut sopeutus	125-131 milj.
Vuoden 2026 talousarvioon sisältyvät tuottavuus- ja taloudellisuustoimenpiteet sekä aiempien toimenpiteiden lisävaikutukset	66 milj.
Vuoden 2026 talousarvion lisäsopeutus	10 milj.
Vuoden 2027 talousarvion suunnittelukehyksessä ja vuonna 2026 päätöksentekoon tulevassa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämissuunnitelmassa vuosille 2027-2030 tavoiteltava sopeuttava vaikutus vuodelle 2027	15-38 milj. (riippuu vuoden 2026 tilinpäätöksestä)

Taulukko 5: Laskelma kumulatiivisten alijäämien kattamisesta vuoden 2027 loppuun mennessä.

Vaihe	Tilanne
Lähtötilanne vuoden 2025 lopussa	<ul style="list-style-type: none">Tilikauden ylijäämä 57 miljoonaa.Kertynyttä alijäämää 69 miljoonaa.
Arvio tilanteesta vuoden 2026 lopussa	<ul style="list-style-type: none">Tilikauden ylijäämä 48-58 miljoonaa.Kertynyttä alijäämää vuoden 2026 tuloksesta riippuen 12 - 22 miljoonaa (poistoeron muutos huomioiden)
Arvio tilanteesta vuoden 2027 lopussa	<ul style="list-style-type: none">Tilikauden ylijäämä 13 - 23 miljoonaa (poistoeron muutos huomioiden)Kertyneet alijäämät katettuna.

5 Liitteet

Liite 1: Hyvinvointialueen aluevaltuuston päätös alijäämän kattamisen määräajan jatkamisen hakemisesta

Liite 2: Aluehallituksen päätös vuoden 2025 tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen hyväksymisestä (31.3.2026, 173 §)

Liite 3: Aluevaltuuston päätös vuoden 2025 tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen hyväksymisestä (25.5.2026, 28 §)

Liite 4: Hyvinvointialueen tuloslaskelma haettavalle alijäämien kattamiskaudelle.

Liite 5: Aluevaltuuston 17.10.2022 (120 §) hyväksymä sosiaali- ja terveystalouden järjestämissuunnitelma 2023–2025

Liite 6: Aluevaltuuston 20.11.2023 (187 §) hyväksymä tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma

Liite 7: Raahen ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystys (aluevaltuusto 17.6.2024, 58 §)

Liite 8. Oulaskankaan sairaalan profiilin muutos (aluevaltuusto 29.10.2024, 101 §)

Liite 9. Sosiaali- ja terveystalouden palveluverkosto (aluevaltuusto 29.10.2024, 102 §)

Liite 10: OYS Sairaalapalvelut ja ensihoito -toimialueen tuottavuustoimet (aluevaltuusto 18.11.2024, 114 §)

Liite 11: Vuodelle 2026 kohdentuvat tuottavuus- ja taloudellisuustoimenpiteet, jotka sisältyvät aluevaltuuston 15.12.2025 (52 §) hyväksymään taloussuunnitelmaan vuosille 2026–2028

Liite 12: Aluevaltuuston päätös ja päätöksen liite: lisäsopeutustoimenpiteet, jotka sisältyvät vuoden 2026 muutettuun talousarvioon (aluevaltuusto 25.5.2026, 31 §)

Liite 13: Aluehallituksen päätös ja päätöksen liite vuoden 2027 taloussuunnitteluohjeesta ja toimialueiden suunnitteluohjeista (aluehallitus 2.6.2026, 297 §)

Liite 14: Sosiaali- ja terveystalouden järjestämissuunnitelma vuosille 2027-2030, luonnos (tulevaisuuslautakunta 28.5.2026, 83 §)